

C. BANKOVÝ DOHLAD V ROKU 1998

1. ROZVOJ BANKOVÉHO SEKTORA

V slovenskom bankovom sektore pôsobilo k 31.12.1998 dvadsaťsedem bankových subjektov - dvadsaťpäť bánk, dve pobočky zahraničných bánk a deväť zastúpení zahraničných bánk. Oproti roku 1997 sa počet pobočiek znížil o dve realizáciou predajov pobočiek Banky Haná, a.s., Brno so sídlom v Nitre a Moravia banky, a.s., Frýdek-Místek, so sídlom v Žiline AG Banke, a.s., Banská Bystrica. Zvýšil sa počet bánk, ktorým NBS rozšírila povolenie pôsobiť ako banka o vykonávanie hypotekárnych obchodov z troch na štyri. K existujúcim - Všeobecnej úverovej banke, a.s., Slovenskej sporiteľni, a.s. a HypoVereinsbank Slovakia, a.s. - pribudla ISTROBANKA, a.s. Koncom prvého polroka 1998 vydala NBS predchádzajúci súhlas na zlúčenie dvoch bánk - Bank Austria (SR), a.s., Bratislava a Creditanstalt, a.s., Bratislava, ktoré sa zrealizovalo 1. januára 1999.

Upísané základné imanie bankového sektora SR vrátane trvalo poskytnutých prostriedkov

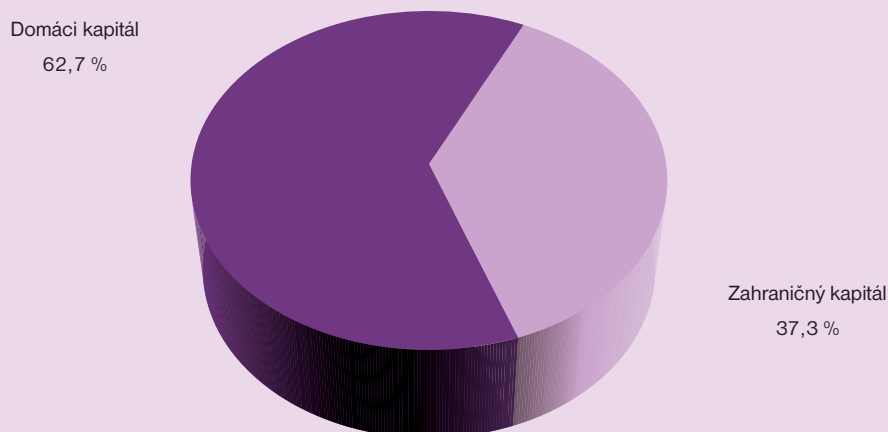
pobočiek zahraničných bánk (bez NBS) vzrástlo k 31.12.1998 oproti stavu k 31.12.1997, na základe rozhodnutí NBS vydaných v priebehu roka 1997 a 1998 a zmenami výšky trvalo poskytnutých prostriedkov, o 2,6 mld. Sk, t.j. z 32,0 mld. Sk na 34,6 mld. Sk. K zvýšeniu základného imania v priebehu roka 1998 došlo v piatich bankách.

Podiel zahraničných investorov na celkovom upísanom základnom imaní bánk a trvale poskytnutých prostriedkoch pobočiek zahraničných bánk sa v priebehu roka 1998 pohyboval v rozpätí 35,5 až 39,2 %.

2. CHARAKTERISTIKA BANKOVÉHO SEKTORA

Bankový sektor ako celok zaznamenal oproti predchádzajúcim rokom spomalenie vývoja. Viac ako dvojnásobne klesla dynamika rastu bilančnej sumy, primárnych aj sekundárnych zdrojov, ako aj rast úverov. Zložitý vývoj

**Štruktúra kapitálu a trvalo zverených prostriedkov
v bankách a pobočkách zahraničných bánk v SR k 31.12.1998**

bankového sektora sa prejavil aj na jeho výsledkoch. Banky sa v priebehu roka sústredili najmä na obchody na medzibankovom trhu a obchodovanie so štátnymi cennými papiermi, čím reagovali na celkový stav hospodárstva, spomalenie ekonomického rastu a rast rozpočtového schodku.

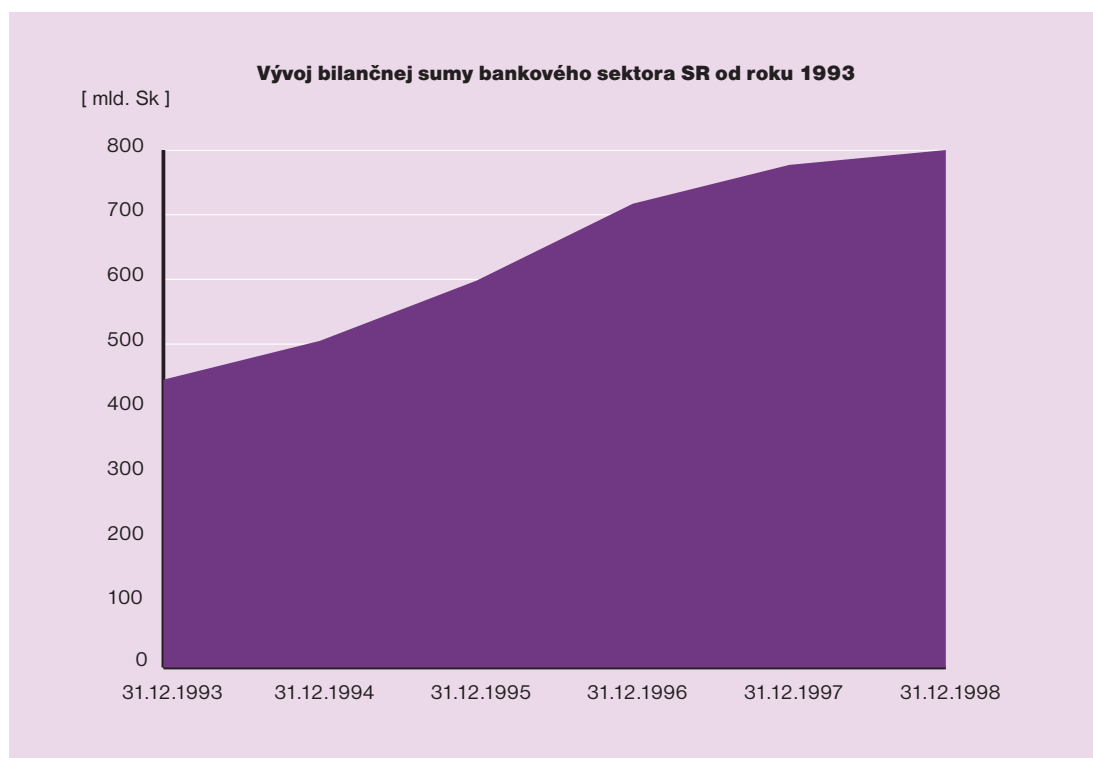
Bilančná suma bánk pôsobiacich na slovenskom peňažnom trhu dosiahla hodnotu 799,9 mld. Sk s medziročným rastom 2,9 %, pričom podiel bilančnej sumy transformujúcich sa bánk na celkovom objeme bilančnej sumy bankového sektora klesol k 31.12.1998 na 45,8 % a v medziročnom porovnaní klesol o 6,9 %. Objem primárnych zdrojov za bankový sektor vzrástol o 14,5 mld. Sk (3,3 %) na 462,3 mld. Sk. Objem sekundárnych zdrojov vzrástol o 8,8 mld. Sk (4,2 %) na 221,6 mld. Sk.

Celkové pohľadávky z úverov klientom dosiahli objem 585,1 mld. Sk a vzrástli o 16,7 mld. Sk (2,9 %). Z toho klasifikované pohľadávky dosiahli hodnotu 145,1 mld. Sk, v medziročnom porovnaní vzrástli o 25,0 mld. Sk (20,8 %) a štandardné pohľadávky s výhradou klesli o 7,1 mld. Sk (9,8 %) na 65,6 mld. Sk.

Bankový sektor dosiahol k 31.12.1998 zisk vo výške 0,4 mld. Sk, čo v medziročnom porovnaní znamenalo pozitívny obrat oproti strate z minulého roka.

3. HODNOTENIE OBOZRETNÉHO PODNIKANIA BÁNK

Obozretné podnikanie bánk bolo aj v roku 1998 regulované piatimi opatreniami Národnej banky Slovenska, ktoré vychádzajú z medzinárodných princípov a odporúčaní Bazilejského výboru pre bankový dohľad. Východiskom pre hodnotenie bolo spracovanie údajov z účtovníctva bánk a z hlásení o kapitálovej primeranosti, úverovej angažovanosti, pravidlách riadenia likvidity, regulácii menových pozícií a o pravidlách hodnotenia pohľadávok a podsúvahových záväzkov bánk podľa rizík v nich obsiahnutých a pre tvorbu zdrojov na krytie týchto rizík (klasifikácia pohľadávok a podsúvahových záväzkov) predkladaných bankovému dohľadu NBS. Informačný systém

bankového dohľadu prostredníctvom sústavy pomerových ukazovateľov pomáhal pri hodnotení a sledovaní tendencií vývoja jednotlivých bánk, skupín bánk a celého bankového sektora SR. V plnení limitov obozretného podnikania v priebehu roka 1998 za bankový sektor SR ako celok došlo k zlepšovaniu najmä v dodržiavaní limitov úverovej angažovanosti a nezabezpečených devízových pozícií. Hodnotenie obozretného podnikania bánk vykonával bankový dohľad NBS aj sústavným výkonom dohliadok na mieste.

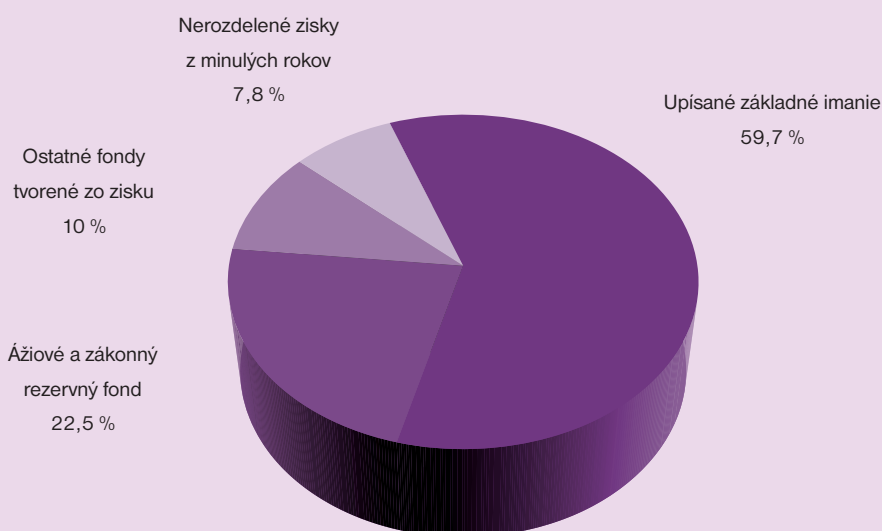
3.1. Kapitálová primeranosť

Opatrenie NBS č. 5/1997 o kapitálovej primeranosti bánk stanovilo bankám povinnosť dodržiavať minimálny limit kapitálovej primeranosti vo výške 8 %. V jednej komerčnej banke a v jednom štátnom peňažnom ústave prevyšovali odpočítateľné položky k 31.12.1998 hodnotu kapitálu. K 31.12.1998 nesplnilo záväzné limity kapitálovej primeranosti päť bánk.

Kapitálová primeranosť za hodnotené banky pôsobiace v bankovom sektore Slovenskej republiky klesla oproti koncu roka 1997 o 1,3 bodu a dosiahla hodnotu 8,7 %. Tento nepriaznivý vývoj bol ovplyvnený poklesom kapitálu pre výpočet kapitálovej primeranosti pred dynamickejším rastom objemu rizikovo vážených aktív.

Kapitál pre výpočet kapitálovej primeranosti k 31.12.1998 klesol oproti koncu roka 1997 na 32,4 mld. Sk, približne o 3 mld. Sk (8,6 %). Rizikovo vážené aktíva za banky bankového sektora Slovenskej republiky vzrástli o 19,4 mld. Sk (5,5 %) na 372,1 mld. Sk. Pokles kapitálu pre hodnotenie kapitálovej primeranosti za bankový sektor ako celok ovplyvnil predovšetkým rast odpočítateľných položiek, najmä nekrytej predpokladanej straty, pričom rast všeobecných rezerv na krytie strát z bankovej činnosti vrátane podriadených dlhov nestačil eliminovať vplyv nárastu odpočítateľných položiek.

Štruktúra vlastného kapitálu pre hodnotenie kapitálovej primeranosti k 31.12.1998

3.2. Úverová angažovanosť

Opatrenie NBS č. 3/1994 stanovuje bankám mesačné sledovanie úverového rizika, ktoré spočíva v možnosti straty bánk z vysokej miery úverovej angažovanosti voči jednému alebo niekoľkým dlžníkom tvoriacim jednu vzájomne ekonomicky prepojenú skupinu. Čistá úverová angažovanosť voči nebankovým klientom nesmie prevýšiť 25 % kapitálu banky, voči bankovým klientom 80 % a agregovaná výška všetkých čistých úverových angažovaností prevyšujúcich 15 % kapitálu banky nesmie prevýšiť 800 % jeho hodnoty.

V priebehu roka 1998 sa vyskytlo porušovanie limitov čistej úverovej angažovanosti voči nebankovej klientele v osemnástich bankách a voči bankovej klientele v šesťnástich bankách. Limit agregovanej výšky vykázaných úverov porušilo deväť bánk. Neplnenie limitov bolo spôsobené najmä kapitálovým vybavením, prevzatím vysokej úverovej angažovanosti z minulosti, zvýšenou mierou úverovej aktivity niektorých bánk, metodickou zmenou pri novele opatrenia o kapitálovej primeranosti. Vývoj bol však priaznivý a počet bánk porušujúcich limity sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom znížil.

3.3. Likvidita

Popri prijatých menových nástrojoch Národnej banky Slovenska bola likvidita ovplyvňovaná aj reálnym vývojom situácie a vývojom na trhu. Išlo o pretrvávajúci nedostatok najmä dlhodobých a čiastočne i strednodobých zdrojov, pretrvávajúce problémy kapitálového trhu, nedostatočný počet veľkých investorov, daňové predpisy a i.

Dopad týchto vplyvov sa prejavil v nedostatku likvidných zdrojov, v následnom neplnení povinných minimálnych rezerv (PMR) v niektorých bankách, v časovej nevyváženosti

zdrojov a ich použitia, dôsledkom čoho bolo výrazné zvýšenie úrokových sadzieb na medzibankovom peňažnom trhu. Najväčšie problémy v likvidite a následne v dodržaní PMR mali transformujúce sa banky. V mesiaci december 1998 splnili všetky banky predpísané objemy PMR.

Bankový dohľad NBS opatrením č. 7/1997 sprísnil pravidlá likvidity bánk a stanovil bankám a pobočkám zahraničných bánk dosiahnuť hodnotu podielu aktív a pasív splatných do jedného mesiaca rovný alebo väčší ako 70 % (do septembra 1997), 85 % (do februára 1998) a 100 % (od marca 1998). Stanovené limity v roku 1998 neplnilo osemnásť bánk.

3.4. Nezabezpečené devízové pozície

Opatrenie NBS č. 11/1997 o obmedzeniach pre nezabezpečené devízové pozície bánk určuje pravidlá obozretného vykonávania bankových činností v cudzej mene. Opatrenie definuje pre rozdiely aktív a pasív v jednotlivých cudzích menách prepočítaných na slovenské koruny obmedzenie 10 % a pre celkovú nezabezpečenú devízovú pozíciu 25 % v prepočte ku kapitálu banky. S výnimkou transformujúcich sa bánk, po prijatých postupoch bankového dohľadu voči bankám porušujúcim stanovené limity, riziko z nezabezpečených pozícií malo v priebehu roka väčšinou krátkodobý charakter a bolo zaznamenané výrazné zníženie počtu bánk neplniacich ustanovenia opatrenia.

3.5. Klasifikácia pohľadávok

Opatrenie č. 3/1995 stanovuje jednotné pravidlá vykazovania a oceňovania pohľadávok a podsúvahových záväzkov bánk a pobočiek zahraničných bánk, ktoré zohľadňujú riziká strát v nich obsiahnutých a potrebu tvorby zdrojov na krytie týchto rizík.

Vo vývoji klasifikovaných pohľadávok dochádzalo v roku 1998 k výraznému zhoršeniu, na čo banky nereagovali dostatočnou tvorbou opravných položiek. Nekrytá predpokladaná strata z pohľadávok a podsúvahových záväzkov bánk v medziročnom porovnaní vzrástla približne o 11,1 mld. Sk (91,9 %) na 23,3 mld. Sk. Objem celkovej nekrytej predpokladanej straty bankového sektora SR bol koncentrovaný v transformujúcich sa bankách (19,8 mld. Sk, t.j. 85,1 %) a v jednom štátnom peňažnom ústave (3,5 mld. Sk, t.j. 14,9 %).